

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного
бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«28» серпня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 Міжнародні відносини

спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

освітня програма Міжнародні економічні відносини

вид дисципліни вибіркова

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025 / 2026 навчальний рік

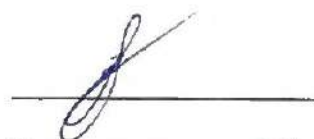
Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«28» серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Анна ЗАЙЦЕВА, д.е.н., доцент, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та логістики, професор кафедри.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програм «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Владислав ГОНЧАРЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією
Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Емоційний інтелект» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

магістра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальність 292-Міжнародні економічні відносини

освітня програма - Міжнародна економічні відносини

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Розглянути та опанувати теоретичні основи і методологію наукових досліджень таких дефініцій, як «емоція», «емоційний інтелект», «емоційна компетентність», «емоційний капітал», «емоційний менеджмент», «емоції успішного керівника», «емоцій в бізнес-середовищі».

Розкрити суть емоційного капіталу. Розглянути необхідність розвитку чотирьох головних складових емоційного інтелекту: самоусвідомлення, самоконтроль, соціальне розуміння, управління стосунками. Проаналізувати системні помилки, які часто мають місце у процесі самоконтролю через небажання керівника створювати опір негативним установам та недостатнє стратегічного бачення. Розглянути інтелектуальну складову та емоційний інтелект принципів відмінності, особливості розвитку емоційного інтелекту працівника в умовах впливу негативного подразника. Розглянути методи та техніки розвитку емоційного інтелекту.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Емоційний інтелект» є:

знати:

- основні поняття, моделі та підходи до вивчення емоційного інтелекту;
- про роль емоцій в пізнавальній, комунікативній та професійній діяльності;
- зв'язок емоційного інтелекту з психологічним благополуччям, мотивацією, лідерством та ефективністю роботи в команді;
- про особливості сприяння формуванню високого рівня самосвідомості, рефлексії та впевненості у власних можливостях;
- про розвиток особистої емоційної стійкості, толерантності та відкритості у спілкуванні;
- про основи відповідальності за власний емоційний стан і його вплив на оточення.

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин -90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова/ <u>за вибором</u>	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2 -й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
10 год.	6 год.
<u>Практичні</u> , семінарські заняття	
12 год.	
Лабораторні заняття	
год.	
Самостійна робота	
68 год.	84 год
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Фахові компетентності:

- розпізнавати, аналізувати та інтерпретувати власні емоції та емоції інших людей;
- управляти емоційними станами та поведінковими реакціями;
- володіти техніками саморегуляції, стрес-менеджменту та профілактики емоційного вигорання;
- використовувати емоційного інтелекту у професійній діяльності;
- формувати ефективну міжособистісну взаємодію, конструктивного вирішення конфліктів і розвитку емпатії;
- розвивати комунікативних стратегій, що підвищують командну ефективність і лідерський потенціал.

1.7. Загальні результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН15. Застосовувати сучасні методи і технології викладання у вищій школі з використанням відповідних технік комунікації, соціально психологічних засад комунікації у групі, принципів та прийомів налагодження продуктивної та етичної взаємодії на рівні «студент-викладач».

1.8. Передумови вивчення дисципліни: методика викладання у вищій школі, глобальні проблеми сучасності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Вступ до дисципліни. Поняття та сутність емоційного інтелекту

- 1.1. Історія становлення концепції.
- 1.2. Основні визначення та підходи (Саловея і Майєра, Гоулмана, Бар-Она).
- 1.3. Емоційний інтелект як складова сучасних компетентностей.

ТЕМА 2. Емоції як психологічне явище

- 2.1. Класифікація та функції емоцій.
- 2.2. Біологічні та соціальні аспекти емоцій.
- 2.3. Взаємозв'язок емоцій та когнітивних процесів, поведінки у керівників та підлеглих. Управління взаєминами.

ТЕМА 3. Методи розвитку емоційного інтелекту

- 3.1 Техніки саморегуляції та управління стресом.
- 3.2. Практики розвитку емпатії.
- 3.3. Когнітивно-поведінкові підходи до формування ЕІ.

ТЕМА 4. Емоційний інтелект і комунікація у бізнесі

- 4.1. EQ та IQ у менеджменті та лідерстві.
- 4.2. Роль емоцій у міжособистісному спілкуванні в колективі.
- 4.3. Асертивна поведінка. Емоційний інтелект у вирішенні конфліктів, суперечок і непорозумінь.

ТЕМА 5. Емоційний інтелект у професійній діяльності

- 5.1 Емоційний інтелект у різних напрямках професійної діяльності
- 5.2 ЕІ як фактор підвищення командної ефективності. Інтеграція емоційного та штучного інтелекту.
- 5.3 Навички асертивної поведінки.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	прак.	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Вступ до дисципліни. Поняття та сутність емоційного інтелекту	19	2	2			15		2				20
Тема 2. Емоції як психологічне явище	19	2	2			15						20

Тема 3. Методи розвитку емоційного інтелекту	22	2	4			15		2				10
Тема 4. Емоційний інтелект і комунікація у бізнесі	19	2	2			15						20
Тема 5. Емоційний інтелект у професійній діяльності	12	2	2			8		2				14
Усього годин	90	10	12			68	90	6				84

4. Теми практичних занять

№	Назва теми	К-ть год
1	Тема 1. Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою. Самодіагностика емоційного інтелекту. Тестування рівня ЕІ (методики Гоулмана, Бар-Она тощо). Аналіз сильних і слабких сторін власного емоційного інтелекту. Рефлексія щодо впливу емоцій у професійній діяльності.	2
2	Тема 2. Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою. Емпатія та соціальна обізнаність у бізнес-комунікації. Тренінг «читання емоцій співрозмовника». Використання невербальних сигналів у діловій комунікації. Роль емпатії у роботі з клієнтами та партнерами.	2
3	Тема 3. Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою. Емоційний інтелект і командна робота. Розбір кейсів: як емоції впливають на ефективність команди. Вправи на розвиток довіри та згуртованості. Роль лідера з високим ЕІ у формуванні корпоративної культури. Емоційний інтелект у вирішенні конфліктів. Техніки конструктивного управління конфліктами. Роль емоцій у виникненні бізнес-суперечок. Моделювання ситуацій «керівник – підлеглий» та «партнер – партнер».	4
4	Тема 4. Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою. Емоційний інтелект у вирішенні конфліктів. Техніки конструктивного управління конфліктами. Роль емоцій у виникненні бізнес-суперечок. Моделювання ситуацій «керівник – підлеглий» та «партнер – партнер».	2
5	Тема 5. Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою. Емоційний інтелект у переговорах та продажах. Використання ЕІ для досягнення win-win результатів. Практика «емоційного слухання» у переговорах. Управління емоціями клієнта при прийнятті рішення.	2
6	Тема 6. Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою. Профілактика емоційного вигорання у бізнес-середовищі. Вправи з емоційної гнучкості та самопідтримки. Баланс роботи та відпочинку. Корпоративні практики збереження емоційного здоров'я. Емоційний інтелект як інструмент лідерства. Тренінг «лідерські стилі та емоції». Як харизма і емоційна чутливість впливають на підлеглих. Практика прийняття управлінських рішень з урахуванням емоційних факторів.	2
	Разом	12

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	К-ть годин
-------	--------------------------------	------------

		д.ф.	з.ф.
1	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготувати конспект основних моделей емоційного інтелекту (Саловея і Майєра, Д. Гоулмана, Р. Бар-Она). Порівняти ці моделі, визначивши їх сильні та слабкі сторони.	10	15
2.	Аналітичні завдання. Написати есе (2–3 стор.) на тему: «Роль емоційного інтелекту у моєму професійному становленні». Проаналізувати приклади успішних бізнес-лідерів та виявити, які елементи їхнього успіху пов'язані з високим ЕІ. Виконати аналіз наукової статті про ЕІ. (статтю обрати самостійно).	10	15
3	Практичні вправи для саморозвитку. Вести «щоденник емоцій» протягом тижня, щоденно фіксуючи власні емоції та реакції. Виконати вправу «емоційна карта дня»: визначити ключові емоції за шкалою (від –5 до +5) та описати, як вони вплинули на продуктивність. Освоїти одну техніку саморегуляції (дихальні вправи, техніку «стоп-кадр» тощо) і підготувати короткий звіт про результати її застосування.	18	15
4	Кейс-аналіз. Розібрати бізнес-ситуацію (за прикладом із кейсів на практичному занятті) та запропонувати стратегію управління емоціями у конфлікті. Скласти власний приклад ситуації, де емоційний інтелект допоміг би уникнути проблем у діловій комунікації.	10	15
5	Дослідницькі завдання. Провести невелике опитування серед колег чи однокурсників на тему «Емоційний інтелект і стресостійкість» та узагальнити результати. Підготувати презентацію (5–7 слайдів) на тему «Емоційний інтелект і ефективність роботи команди». Проаналізувати власний рівень ЕІ за результатами тестів (з рекомендованого списку) та скласти індивідуальний план розвитку.	10	15
6	Творчі завдання. Створити інфографіку «5 способів підвищення емоційного інтелекту у щоденному житті». Підготувати ділову рольову міні-сценку («керівник і підлеглий у конфліктній ситуації») з демонстрацією використання ЕІ.	10	9
	Разом	68	84

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

7. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються такі методи навчання:

- словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут);
- наочні (демонстрація, ілюстрація);
- практичні (вирішення задач, відповіді на тести, практична робота, командна робота), тощо.

8. Методи контролю

Контрольні заходи проводяться з метою оцінки рівня підготовки студентів з дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюються у вигляді поточного та підсумкового семестрового контролю (заліку).

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі усного опитування, виступів студентів при обговоренні питань; виконання практичних робіт; у формі підсумкового тестування (дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Емоційний інтелект»); самостійної роботи студентів тощо.

За несвоєчасне виконання практичних робіт в установленний термін кількість балів зменшується.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Письмовий контроль – написання підсумкових тестів, та надання усних відповідей з метою оцінки опанованого матеріалу.

Позитивна оцінка поточної успішності (сумарного результату за семестр) за умови відсутності пропущених або невідпрацьованих практичних занять є підставою не допуску до підсумкового контролю. З дисципліни «Емоційний інтелект» передбачено – залік, як підсумкова форма контролю.

Протягом семестру студент може набрати до 60 балів. На залік – максимально 40 балів. Для допуску до заліку студент повинен набрати за результатами поточного контролю не менше 25 балів. Підсумковий контроль проводиться в письмовій формі - тестування.

Студенти отримують завдання в тестовій формі, за кожну правильну відповідь отримують 1 бал, за які можна набрати максимально 40 балів. 40 виставляється таким чином:

40-30 балів – «відмінна» відповідь; 29-20 бали – «добра» відповідь;
19-10 балів – «задовільна» відповідь; 9-0 балів – «незадовільна» відповідь.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Залік	Сума
Теми дисципліни		Контрольна робота	Індивідуальне завдання	Разом		
Теми 1-3	Теми 4-5					
30	30	не передбачена навчальним планом	не передбачена навчальним планом	60	40	100

Поточний контроль – 60 балів.

Бали набираються за накопичувальною системою, а саме:

-5 балів (активна робота на кожному практичному занятті $5 \times 6 = 30$) за кожну тему максимально 5 балів:

5 балів- вільне володіння матеріалом,

4 - бали володіє матеріалом, але не добре орієнтується у термінологічному апараті;

3 - бали володіє теоретичним апаратом, але не впевнено;

2 бали - погано володіє матеріалом,

1 - бал - готов тільки погодитись або не погодитись з вирішенням проблемного питання, але не висловлює власну думку,

0 балів - пасивна присутність.

- 5 бали виконання творчого завдання у групах на парі ($5 \times 6 = 30$);

За умови активностей, підготовки до практичних занять, здобувач має змогу отримати 60 балів.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час екзаменаційної сесії, згідно графіку. Загальна кількість балів за успішне складання заліку – 40. Час виконання – 90 хвилин.

Вміст залікової роботи: 40 тестових питань, кожна вірна відповідь оцінюється в 1 бал.

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборобою відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **залік в тестовій формі** (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожен вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Емоційний інтелект» режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=14322>

За **підсумками поточного та підсумкового контролю** студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
50-100	Зараховано
0-49	Не зараховано

Критерії оцінювання результатів успішності студентів з дисципліни «Емоційний інтелект» представлено у науково-методичному комплексі з дисципліни «Емоційний інтелект».

Здобувач має можливість перезарахувати окрему тему/завдання (крім підсумкового контролю) з навчальної дисципліни через визнання результатів навчання, отриманих ним у форматі неформальної освіти, а саме проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів на платформах Coursera, Prometheus тощо - за умов наявності та представлення викладачу копії відповідного документу (сертифікату) про їх успішне опанування/закінчення.

Курс неформальної освіти, що пропонується до часткового перезарахування, має відповідати одній чи кільком темам навчальної дисципліни, формувати аналогічні фахові компетентності.

10. Рекомендована література

Основна література

Mayer J.D. A new field guide to emotional intelligence. / J.D. Mayer // Emotional intelligence in everyday life. – 2006. – №2. – Р.3-26. 2. Mayer J.D., Salovey P., Caruso D.R. Models of Emotional Intelligence // Sternberg R. Handbook of Intelligence. – Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2000. – Р. 396-420. 3. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект / Д. Гоулман. – М.: АСТ, 2008. – 478 с. 4. Носенко Е.Л. Емоційний інтелект як форма прояву важливої складової особистісного потенціалу – рефлексивної свідомості / Е.Л. Носенко // Вісник Дніпропетровського університету. Сер.: Педагогіка і психологія. – 2012. – Т. 20, вип. 18. – С. 116-122. 5. Собченко О.М. Здібності у структурі емоційного інтелекту як фактор формування особистості. / О.М. Собченко // Наука. Релігія. Суспільство. – 2010. – №4. – С. 85-87. 6. Юркевич В.С. Проблема емоционального интеллекта / В.С. Юркевич // Вестник практической психологии образования. – 2005. – № 3(4). – С. 4-10.

Допоміжна література

1 Ічанська О.М., Закревська А.І. Емоційний інтелект та емпатія як ресурси професійної підготовки студентів-психологів. Молодий

вчений. 2019. Вип. 9 (2). С. 272–276. 24. Калюжна Ю. В., Захарова К.В. Факторний аналіз формування позитивного соціально-психологічного клімату колективу. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 3(2). С. 108–112. 25. Капосльоз Г. В. Еволюція уявлень про мотивацію професійної діяльності людини. Вісник Національної академії оборони України : зб. наук. праць. К. : НУОУ, 2010. Вип. 4 (17). С. 144–151. 26. Карамушка Л.М., Москальов М.В. Психологія підготовки майбутніх менеджерів до управління змінами в організації: монографія. К.– Львів: Сполом, 2011. 216 с. 27. Карпенко Є.В. Емоційно-інтелектуальні механізми життєздійснення особистості. Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві : збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Львів, 20 жовтня 2017 р. / упор. Н.М. Бамбурак. Львів, 2017. С. 157–161.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

- 1 Емоційний інтелект (EI) — невіддільна частина сучасного життя. Він допомагає нам не тільки розуміти себе: https://www.youtube.com/watch?v=nnTib4ID_7U
- 2 Корисні і цікаві поради. Ці всі внутрішні та зовнішні діалоги мають велике значення: <https://www.youtube.com/watch?v=MHAaVUGMIq8>
- 3 Емоційний інтелект. Професор Марк Брекетт. Прокачай себе через розуміння емоцій: <https://www.youtube.com/watch?v=QN3QRNrDLXs>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборобою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Емоційний інтелект», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=14322>.